

КОБЕЦЬ Н.Г., облік і аудит, гр.. 504-ОАм
Наук. керів.: Андрос С.В., к.е.н.
Інститут магістерської та післядипломної освіти
Університету банківської справи
Національного банку України
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ПОВ'ЯЗАНОГО З ФОРМУВАННЯМ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Проанализирована специфика учета капитала с иностранной долей, изучены основные пути регулирования иностранных инвестиций.

Актуальність. Створення спільних підприємств є одним із шляхів залучення іноземних інвестицій в економіку країни. В Україні операції зі статутним капіталом на сьогоднішній день залишаються не врегульованими. Неузгодженість норм чинного законодавства, нормативних документів бухгалтерського і податкового обліку, відсутність методичного забезпечення оцінки розміру статутного капіталу за критеріями справедливої вартості і вартості чистих активів актуалізують вибір теми дослідження.

Мета дослідження: Найбільшій уваги в дослідженні приділено проблемам обліку операцій по формуванню і зміні статутного товариств з іноземними інвестиціями.

Основна частина. Основним документом, що регулює правовідносини у сфері іноземного інвестування, є Закон України №93/96 ВР від 19.03.96 р. «Про режим іноземного інвестування», де визначено, що іноземні інвестиції можуть здійснюватись у формі: часткової участі у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств; створення підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю; придбання самотійно або за участю українських юридичних або фізичних осіб прав на користування землею та використання природних ресурсів на території України; придбання інших майнових прав; господарської (підприємницької) діяльності на основі угод про розподіл продукції; в інших формах, не заборонених законами [1].

Підприємство, визнається підприємством з іноземними інвестиціями, частка у статутному капіталі якого не менш як 10% становить іноземна інвестиція. Воно набуває цього статусу від дня зарахування іноземної інвестиції на його баланс. Якщо частка іноземних інвесторів у статутному капіталі підприємства дорівнює 100%, підприємство визнається іноземним підприємством [1].

Згідно зі ст. 13 [1], іноземні інвестиції підлягають державній реєстрації протягом трьох робочих днів після їх фактичного внесення шляхом

присвоєння іноземної інвестиції реєстраційного номера, який засвідчується підписом посадової особи та скріплюється печаткою органу державної реєстрації. Після проведення реєстрації іноземних інвестицій, вони дають права на одержання пільг та гарантій, передбачених законодавством України. Облік статутного капіталу починається з дати державної реєстрації підприємства. Особливістю організації обліку операцій в іноземній валюті товариства з обмеженою відповідальністю є те, що до моменту державної реєстрації підприємства виникає заборгованість засновників за внесками до статутного капіталу, яка перераховується у грошову одиницю України. Для цього підприємству необхідно: сформулювати розмір статутного капіталу підприємства за участю іноземних інвесторів за курсом, зафіксованим в установчому договорі. В бухгалтерському обліку розмір статутного капіталу підлягає оцінці в грошовій одиниці України за курсом НБУ на дату здійснення господарської операції і не підлягає переоцінці в подальшому в зв'язку зі зміною курсу іноземних валют; зафіксувати дату виникнення заборгованості іноземних інвесторів, яка одночасно є датою підписання установчого договору. Перерахунок зобов'язань з внесків до статутного капіталу проводиться на дату здійснення операції в іноземній валюті, а також на дату складання бухгалтерської звітності.

Якщо ОФ вносяться під час реєстрації підприємства, всі податки і збори сплачує інвестор згідно з процедурою митного оформлення. Зазвичай іноземний інвестор вносить ОФ у зареєстроване підприємство під час збільшення статутного капіталу. У такому разі підприємство-емітент виступає імпортером. Під час митного оформлення майна, що ввозиться на територію України, підприємство-декларант сплачує, крім ПДВ, акциз (якщо ввозяться підакцизні товари), мито та митні збори.

Законодавчими актами України встановлено, що майно, яке ввозиться до України як внесок іноземного інвестора до статутного фонду підприємств з іноземними інвестиціями (крім товарів для реалізації чи власного споживання), звільняється від обкладення митом.

Однак звільнення від сплати мита є умовним. Підприємство має видати митному органу вексель на суму мита з відстроченням платежу не більше ніж на 30 календарних днів від дня оформлення ввізної вантажно-митної декларації. Вексель погашається і ввізне мито не справляється, якщо у період, на який дається відстрочення платежу, це майно зараховане на баланс підприємства і податковою інспекцією за місцезнаходженням підприємства зроблена відмітка про це на примірнику векселя. Таким чином вексель автоматично погашається після державної реєстрації іноземної інвестиції. Якщо ж на векселі не зроблено відмітки податковою інспекцією і він не знятий з обліку протягом відстрочення платежу сума мита сплачується самим підприємством з накладенням штрафу у випадку прострочення термінів.

Протягом 3-х років від часу зарахування іноземної інвестиції на баланс підприємства майно, ввезене до України як внесок іноземного інвестора, відчужується (у т.ч. у зв'язку з припиненням діяльності цього підприємства, крім вивезення іноземної інвестиції за кордон), підприємство з іноземними

інвестиціями сплачує ввізне мито, яке обчислюється виходячи з митної вартості цього майна, перерахованої у валюту України за офіційним курсом, визначеним НБУ на день здійснення відчуження майна. При цьому за весь час заборгованості на суму несплаченого ввізного мита нараховується пеня починаючи від дня відчуження майна у розмірах, передбачених законодавством, включаючи день сплати.

Оцінка внесків до статутного фонду здійснюється у грошовій одиниці України за спільним рішенням учасників відповідно до умов, передбачених установчими документами. Внесок іноземного учасника здійснюється з перерахуванням сум інвестицій в іноземній валюті в грошовій одиниці України за офіційним курсом НБУ на дату підписання установчого договору. При цьому виникають курсові різниці між заборгованістю іноземних інвесторів за внесками до статутного капіталу на день підписання установчих документів і курсом валюти на день фактичного надходження внеску. Розрахунки за дивідендами також здійснюється у валюті, що накладає на підприємство додаткові витрати пов'язанні з переоцінкою коштів.

Висновки. Отже, створення спільних підприємств призводить до надходжень іноземного капіталу в Україні та сприяє її розвитку. Але не врегульовані питання, пов'язані з формуванням внесків іноземних інвесторів стримують цей потік. В законодавстві відсутні чіткі і прозі умови для отримання податкових пільг при реєстрації та ввезенні іноземних інвестицій. Стає не зрозуміло чому за порушення умов реєстрації іноземних інвестицій, а також при відчуженні майна інвестором штрафні санкції сплачує підприємство, а не сам інвестор.

Для вирішення цього питання необхідно, щоб в новому податковому і митному кодексах було чітко визначено єдині методологічні засади пов'язані з митним оформленням основних засобів та їх реєстрація в податкових органах, а також подальший їх облік та умови відчуження з притягненням до відповідальності самого інвестора, а не підприємства. Це допоможе регулювати потік іноземного капіталу в Україну, а також прослідкувати за станом та якістю основних засобів, уникаючи завищення його вартості.

Бібліографічний список

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» №93/96 ВР від 19.03.96 р. із змінами, внесеними згідно із Законом 2850-VI від 22.12.2010 [http://zakon.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.cgi?nreg=93%2F96-%E2%F0].
2. Закону України «Про господарські товариства» №1576 від 19.09.91 р. із змінами, внесеними згідно із Законом 2856-VI від 23.12.2010 [http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1576-12].
3. Постанова Кабінету Міністрів України №928 від 07.08.96 р «Про затвердження положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій» із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України 627 від 12.05.2004 [http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP960928.html].

4. Господарський кодекс України із змінами, внесеними згідно із Законом 2850-VI від 22.12.2010 [<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>].

5. Постанова Національного банку України від 10.08.2005 р. №280 «Про врегулювання питань іноземного інвестування в Україні» із змінами, внесеними згідно з Постановою Національного банку України 762 від 23.12.2009 [<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0947-5>]